

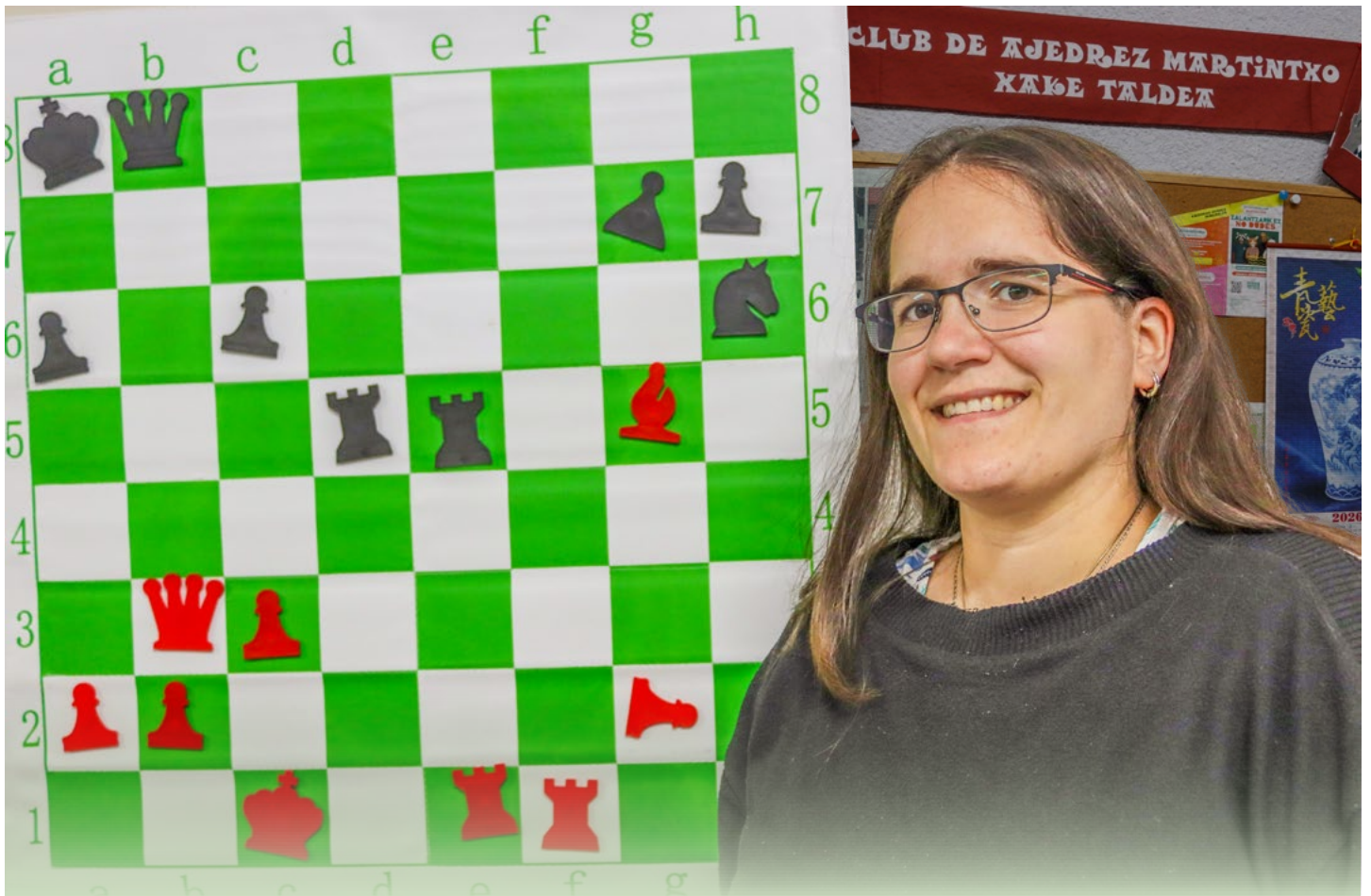
Arabako kirolari
buruzko aldizkari digitala
Revista digital sobre
deporte alavés

29

Otsaila • Febrero
2026

Urrezko Kirolariak

Deportistas de Oro

**“Xakean talentuak badu eragina,
baina lana da
garrantzitsuena”**

Eider Velasco Martintxo klubeko lehendakaria da. 34 urterekin, gasteiztar honek xakea adin guztietako jendearentzat sustatzeko gune bat sortu du. Arabako txapelduna izan da hainbat aldiz, baita Euskadikoa ere, eta euskal konbinatuko kide izan da goi-mailan lehiatzeko. Duela 10 urtetik hona, kirol horri buruz duen ezagutza eta bizimodu bihurtu duen diziplinarekiko grina guztia zabaltzen ari da.

araba álava
foru aldundia diputación foral

- Zenbat aldiz izan zara Arabako eta Euskadiko txapeldun?

Ez nuke jakingo esaten zenbat, eskola kategorietatik hasi eta kategoría absolutura arte askotan egon bainaiz podiumean. Lehen postura iristea kostatu egin zitzaidan, bazegoelako jokalarí oso on bat, Paula Cámara, asko nabarmentzen zena. Erretiratu zenean, gainerakoei bidea utzi zien. Eta Euskadikoa haur kategorietan eta kadeteetan, bai. Gainera, bi urtez egon nintzen euskal selekzioan.

- Nola iritsi zitzaizun xakearekiko grina?

Nire nebagatik. Urte gutxiren aldean dugu, eta igande goizetan jokatzen zuen; horren ondorioz, ohea egiteaz libratzen zen (barreak). Pisuzko arrazoia iruditu zitzaidan neuk ere izena emateko (barreak). Lehen hezkuntzan hasi nintzen, Luis Dorado ikastetxean. Bi urte eman nituen, jarduera bertan behera utzi arte. Gero DBHko 1. mailan itzuli nintzen eta urte askoan jarraitu nuen.

- Noiz erabaki zeuen Martintxo Kluba sortzea?

18 urterekin hasi nintzen eskolak ematen. 20 urterekin, 2011n, sortu genuen. Ikusi genuen ez zegoela haurrentzako lekurik, helduentzako klubak baino ez zeudela.

- Soilik hurrez osatutako kluba al da?

Hala hasi zen. Egun haurrak hazita daude, baina harrobia izaten jarraitzen dugu. Igandetik ostegunera bitartean eskolak ematen ditugu. Ostiraletan aretoa libre da adin guztikoak nahas daitezzen. Larunbatak lehiaketa federatukoak dira; beraz, ez dago eskolarik.

- Xakerako adimen berezi bat eduki behar da?

Ez da beharrezkoa jenioa izatea. Edozein kirolean bezala, entrenatu, ikasi eta denbora eskaini behar zaio. Talentuak badu eragina, baina lanak eramaten zaitu urrutira.

- Nola eboluzionatu zenuen?

Gehiago lanagatik talentuagatik baino. Goi-mailan lehiatzeari utzi nion, entrenatzeko denborarik ez nuelako. Eskolak ematen nituen bederatzi ikastetxetan, karrera bat ikasten ari nintzen, eta frustratu egiten ninduen ahal nuen bezala ez jokatzeak. Gerorako utzi nuen, baina ez dut baztertzen etorkizunerako.

- Xakea goraka doa?

Gure kluba bai, eta, oro har, ere bai. Jendeak ikusten du edonork joka dezakeela. Egun 120 bazkide baino gehiago gara. 12 izaten hasi ginen. Gainera, Euskadiko Ohorezko Mailan jokatzen duen klub bakarra gara Araban, jokalarí gazte asko dituen.

- Khrystyna Yatseiko zuen jokalarí garrantzitsuenetako bat zela esan zenigun.

Bai, Ukrainatik etorri zen eta ez zuen gaztelaniaz hitz egiten. Hemen aurkitu zuen bere lekua. 12 urte besterik ez duela irabazi du Euskadiko 14 urtez azpiko txapelketa absolutua, bai mutiletan, bai nesketan.

- Badago sakean sexuen araberako bereizketarik?

Emakumeen kategoría bat dago, baina sustapenekoak baino ez da. Egunen batean beharrezkoa ez izatea da helburua. Jokalaríen % 10 baino ez dira emakumeak; horregatik eusten zaio kategoríari.

- Joan den udan "Ciudad de Vitoria" xakeko nazioarteko I. Open-a egin zenuten. Zelan atera zen?

Arrakasta handia izan da. Nazioarteko eta nazioko lehen mailako ehun bat jokalaria ospetsu etorri ziren, hala nola Mónica Calzetta, 23 aldiz olinpikoa eta munduko +50 txapeladuna. 9 txanda egin genituen, eta, gainera, hainbat hitzaldi eta ponentzia. Pozik gaude izandako erantzunarekin, eta dagoeneko bigarren edizioaren bila goaz.

- Xakea kirol amaigabea al da?

Ez dakit, jokaldi kopuru mugatua egongo da, baina aldaera asko daude. Hiru modalitatetan jokatzen da: estandarra (4-5 ordura arte), azkarrak eta blitza (5 minutu baino gutxiago).

- Zer onura ditu?

Askok eta adituek ziurtatuak. Arreta eta oroimena hobetzen laguntzen du, eta dementziak prebenitzeko balio du. Gainera, ez du adinagatik, hizkuntzagatik edo mugikortasunagatik bereizketarik egiten. Gaitasun handiko pertsonentzat, zailtasunak dituztenentzat, adinekoentzat, mugikortasun murriztua dutenentzat da onuragarria, baita prozesu terapeutikoetarako ere. ✓

Kasparov, Karpov eta xakearen bilakaera

- Bizi al zenuen Karpov eta Kasparov garaia?

Oso txikia nintzen. 91koa naiz. Ezagutzen badituz gerora ikasi ditudalako da gehiago.

- Aldatu al da xakea harrezkero?

Bai, batez ere baliabide digitalak direla-eta. Lehen liburuak kontsultatu behar ziren. Orain, dena azter dezakezu mugikorrean. Erosoa da eta partidak aztertzeko aukera ugari ematen dizkizu

- Zer erantzuten diezu xakea kirola ez dela diotenei?

Badela, baita olinpikoa ere. Bere olinpiadak ditu. Nazioarteko Olinpiar Batzordeak (NOB) ofizialki aitortzen du kirol gisa. Inoiz ez da lehiaketan sartu, baina baditu xake olinpiadak, munduan egiten diren xake txapelketa garrantzitsuenetakoak. FIDEk antolatzen ditu ofizialki 1927tik, eta bi urtean behin egiten dira.

Xakearen historia laburra

Xakearen jatorria Indian dago, VI. mendean, txaturanga izena zuen joko batean. Ondoren, Persian shatranj jokora eboluzionatu zuen eta arabiar munduan zehar hedatu zen Europara iritsi arte, non egun ezagutzen ditugun arau modernoak eskuratu zituen.

Indiako jatorria (VI. mendea)

Xakearekin lotutako jokorik zaharrena txaturanga da, eta izen horrek "armadaren lau dibisioak" esan nahi du (infanteria, zalditeria, elefanteak eta orgak). Guduak eta estrategia militarrek irudikatzen zituen.

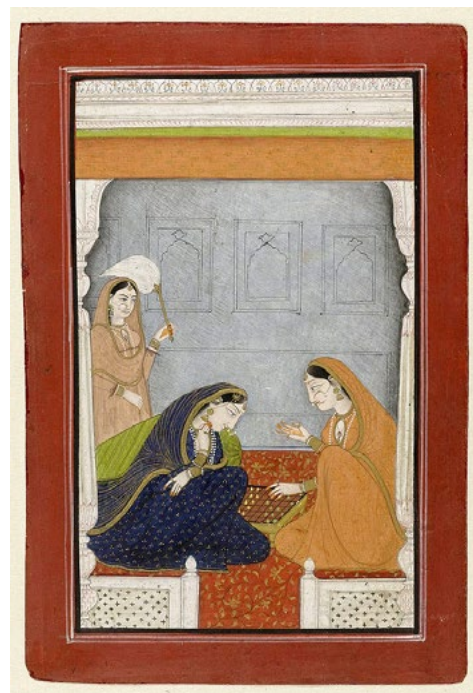
Persiara hedatzea

Txaturangatik shatranj-erako bilakaera izan zuen, eta, batez ere, Persian jokatzeko Han finkatu ziren oraindik dauden pieza eta mugimendu asko.

Arabiar munduan hedatzea

Persia konkistatu ondoren, arabiarrek joko hori hartu eta Ipar Afrikara eta Europara eraman zuten X. mende inguruan.

Eraldaketa Erdi Aroko European

Espanian eta Italian aldaketa erabakigarriak sartu ziren: erreginen eta alfilen mugimenduak boteretsuago bihurtu ziren, eta horrek xake modernoa ekarri zuen.

Ospea mundu osoan

XX. mendean, xakea kirol intelektual bihurtu zen, eta munduko txapelketak eta Bobby Fischer eta Garry Kasparov figura legendarioak izan zituen, besteak beste.

Aro digitala

Gaur egun, xakeak etapa berri bat bizi du informatikari eta adimen artifizialari esker, jokoaren analisia eta praktika irauli baitituzte.

Xakea, estrategia jokoa izateaz gain, 1.500 urtez baino gehiagoz errege-erreginekin, pentsalariekin eta zientzialariek batera izandako kultura isla ere bada. ✓

Arabian xakera hurbildu nahi baduzu,

jar zaitez harremanetan
Arabako Xake Federazioarekin

**ARABAKO XAKE
FEDERAZIOA**
FEDERACIÓN ALAVESA
DE AJEDREZ

Harremanetarako: 608 170 151

Posta elektronikoa: falajedrez@gmail.com

WEB orria: <https://fadajedrez.wordpress.com/>

dxtfem.com/alava/

EL SITIO QUE TE INFORMA SOBRE
EL DEPORTE FEMENINO EN ARABA

ARABAKO NESKEEN KIROLARI
BURUZKO LEKU

LAIA
eskola

Arabako emakumeen jarduera eta
berritzaile eskola eta
Euzko Lehiaketa eta Enpresen
departamentuaren proiektua

Kirol Zerbitzua
Servicio de Deporte

araba **álava**
foru aldundia diputación foral

web.araba.eus/es/deporte